

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ
підготовки магістрів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма Філософія
спеціальності 033 Філософія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Бутченко Тарас Іванович, д.філос.н., проф., зав. кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи

Протокол № 1 від "29" серпня 2024 р.
Завідувач кафедри філос., публ. упр. та соц. роб.

(підпис)

Т.І. Бутченко

(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

І.Ю. Чайка

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: tiberuus17@gmail.com

Телефон: 0997913417

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Viber за номером 0997913417

Кафедра: філософії, публічного управління та соціальної роботи, 316 ауд., 4 корп. ЗНУ,
вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою є формування у здобувачів системного розуміння основних методологічних підходів у філософії, а також критичне осмислення їх значення для розвитку сучасного наукового та філософського знання. Дисципліна спрямована на розвиток у студентів навичок аналізу філософських проблем з використанням різних методологічних підходів, а також здатності аргументовано відстоювати власні філософські позиції в дискусіях щодо складних питань пізнання.

Основні **завдання** курсу: ознайомити студентів з основними методологічними підходами у філософії та їх історичним розвитком; сформувати навички критичного аналізу різних методологічних підходів у контексті сучасних філософських досліджень; розвинути здатність студентів застосовувати методологічні інструменти для вирішення теоретичних та практичних філософських проблем; зміцнити здатність формулювати та аргументувати власні позиції щодо методологічних аспектів філософського пізнання; поглибити розуміння взаємозв'язку між методологією філософії та іншими науковими дисциплінами.

Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної комунікації.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Філософія наукової свідомості», «Теорія практичної філософії», «Історико-філософська біографістика» та ін.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Семестр	2-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лекційні заняття	12 год.
Семінарські заняття	12 год.
Практичні заняття	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	66 год.
Консультації	Особисті – вівторок, з 15:00 до 16:20, IV корпус, ауд. 316; Дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: tiberuus17@gmail.com

Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15631

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ПРН4. Пропонувати та обґрунтовувати нові підходи до розв'язання задач і проблем. ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК7. Здатність розробляти проекти та управляти ними. СК6. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань. СК9. Здатність здійснювати аналітичне обґрунтування та інформаційно-організаційний супровід професійної діяльності	аналіз філософських першоджерел на предмет виявлення та аналізу методологічних проблем; опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle; написання есе; завдання на порівняльний аналіз методологічних підходів філософського пізнання
ПРН7. Критично осмислювати, аналізувати та оцінювати філософські тексти, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК7. Здатність розробляти проекти та управляти ними. СК5. Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації. СК6. Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань. СК10. Володіння спеціалізованим знанням в межах певної філософської проблематики, системна обізнаність з відповідною спеціальною (науково-дослідницькою) літературою.	аналіз філософських першоджерел на предмет виявлення та аналізу методологічних проблем; завдання на порівняльний аналіз методологічних підходів філософського пізнання; дискусія; написання есе та усний захист есе з методологічних проблем філософського пізнання та його презентація

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Особливості філософського пізнання

Тема 1. Визначення об'єкта та предмета філософії як методологічна проблема філософського пізнання. Філософія як любов до мудрості. Філософія як діалог. Філософія як мистецтво. Філософія як наука. Філософія як традиція рефлексії суспільної свідомості. Філософія як керівництво до дій у нестандартних ситуаціях. Основні питання філософії. Філософія і метафізика. Філософія як мистецтво бути чесним. Об'єкт філософського пізнання. Предмет філософського пізнання.

Змістовий модуль 2. Проблема буття та свідомості у філософії

Тема 2. Філософське пізнання проблеми буття. Порівняння основних філософських підходів до визначення категорії «буття». Діалектика буття і небуття в класичній та сучасній філософії. Матеріальне, духовне і соціальне буття. Буття людини, природи та світу в цілому. Проблеми і виклики, пов'язані з розумінням буття в контексті нових наукових відкриттів (квантова фізика, нейронауки, технологічний прогрес). Буття в екзистенціалізмі (Гайдеггер, Сартр) та феноменології (Гуссерль, Мерло-Понті). Заперечення проблеми буття в аналітичній філософії «буття як псевдопроблема». Відродження уваги до проблеми буття у сучасній філософії.

Тема 3. Філософське пізнання проблеми свідомості. Порівняння основних філософських підходів до визначення категорії «свідомість». Співвідношення свідомості з мисленням, самосвідомістю та підсвідомістю. «Важка проблема свідомості». Проблема суб'єктивності свідомості. Проблема взаємозв'язку свідомості та тіла (mind-body problem). Дуалізм, фізикалізм, функціоналізм. Свідомість і несвідоме (З. Фройд, К. Юнг). Феноменологічний підхід до свідомості (Е. Гуссерль). Свідомість і штучний інтелект. Свідомість і свобода волі. Етичні наслідки проблеми свідомості. Філософська рефлексія свідомості.

Змістовий модуль 3. Проблема людини у філософії

Тема 4. Філософське пізнання людини. Визначення об'єкта та предмета філософської антропології. Єдність біологічного і соціального. Проблема життя і смерті в духовному досвіді людини. Людство як світова спільнота. Людина як об'єкт і суб'єкт філософського пізнання. Антропоцентризм і критика антропоцентризму. Гуманізм і постгуманізм. Філософська антропологія і методологія дослідження людини. Проблема особистості і суб'єктивності. Людина в системі буття. Співвідношення понять людини, природи та світу. Екзистенціальна проблематика людини. Значення питань свободи, відповідальності та автентичності для філософського пізнання людини. Людина в умовах соціальних і культурних змін. Вплив соціальних та культурних змін на методологічні підходи до вивчення людини. Людина і технології: трансформація природи людини. Етичні та методологічні питання, що виникають у зв'язку з сучасними трансформаціями людської природи. Методологічні виклики вивчення людини у сучасній науці.

Змістовий модуль 4. Проблема суспільства у філософії

Тема 5. Філософське пізнання суспільства. Визначення об'єкта та предмета соціальної філософії та філософії історії. Єдність і різноманіття світової історії. Рушійні сили і суб'єкти суспільного розвитку. Історична детермінованість суспільного розвитку. Діалектика історії і суспільного розвитку. Суспільство і держава. Проблема свободи та відповідальності особистості. Індивід і суспільство. Суспільство і мораль. Проблема соціальної справедливості (Дж. Ролз, Ф. Ніцше, Аристотель). Проблема соціальної нерівності. Технологічний прогрес і суспільство. Проблема цифрового суспільства. Критерії соціального прогресу. Глобалізація і філософські підходи до суспільства. Майбутнє суспільства у

філософських прогнозах. Утопія та антиутопія в історичній перспективі суспільства. Колективна пам'ять і історична свідомість суспільства.

Тем 6. Філософське пізнання культури. Визначення об'єкта та предмета філософії культурознавства. Філософські підходи до визначення поняття «культура». Культура і природа. Культура та цивілізація. Культурні цінності і норми. Філософські теорії розвитку культури. Культура і мова. Культура і мистецтво. Культурна ідентичність. Масова культура та підходи до її філософського осмислення. Проблема культурного релятивізму. Культура і глобалізація. Культурний імперіалізм. Культурні конфлікти. Філософія мультикультуралізму.

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Особливості філософського пізнання	2	-	1 раз на 2 тижні
2	Тема 2. Філософське пізнання буття	2	-	1 раз на 2 тижні
2	Тема 3. Філософське пізнання свідомості	2	-	1 раз на 2 тижні
3	Тема 4. Філософське пізнання людини	2	-	1 раз на 2 тижні
4	Тема 5. Філософське пізнання суспільства	2	-	1 раз на 2 тижні
4	Тема 6. Філософське пізнання культури	2	-	1 раз на 2 тижні
Разом		12	-	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Особливості філософського пізнання План 1. Підходи до визначення об'єкта та предмета філософського пізнання 2. Сутність філософії 3. Філософське та наукове пізнання: загальне та особливе	2	...	1 раз на 2 тижні
2	Тема 2. Філософське пізнання буття План 1. Проблема буття у філософії 2. Основні форми буття і їхній зміст 3. Проблема єдності матерії, руху, простору, часу	2		1 раз на 2 тижні
2	Тема 3. Філософське пізнання свідомості План 1. Проблема свідомості у філософії 2. Філософське осмислення взаємозв'язку свідомості та тіла. 3. Свідомість і проблема свободи волі	2		1 раз на 2 тижні
3	Тема 4. Філософське пізнання людини План 1. Підходи до визначення об'єкта та предмета філософської антропології 2. Сутність людини. Єдність біологічного і соціального. 3. Проблема життя і смерті в духовному досвіді людини. 4. Гуманізм та постгуманізм	2		1 раз на 2 тижні
4	Тема 5. Філософське пізнання суспільства План	2		1 раз на 2 тижні

	1. Підходи до визначення об'єкта та предмета соціальної філософії та філософії історії 2. Проблема єдності та різноманіття світової історії 3. Рушійні сили і суб'єкти суспільного розвитку			
4	Тема 6. Філософське пізнання культури План 1. Визначення об'єкта та предмета філософії культурознавства. 2. Культура і глобалізація 3. Філософія мультикультуралізму	2		<i>1 раз на 2 тижні</i>
Разом		12	...	

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Підготовка до семінарів та опитувань за модулем 1	5	-
1	Виконання практичних завдань за модулем 1	6	
2	Підготовка до семінарів та опитувань за модулем 2	5	-
2	Виконання практичних завдань за модулем 2	6	
3	Підготовка до семінарів та опитувань за модулем 3	5	-
3	Виконання практичних завдань за модулем 3	6	
4	Підготовка до семінарів та опитувань за модулем 4	5	
4	Виконання практичних завдань за модулем 4	6	
	Підготовка есе за обраною темою	22	
Разом		60	-

8. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Групова дискусія	Семінарське заняття 1	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)	5
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 1 «Що таке філософія?» (робота з філософськими текстами)	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно,	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

			повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)	
2	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 2 «Діалектика та парадокси буття» (робота з філософськими текстами)	Максимальна кіль-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)	5
2	Групова дискусія	Семінарське заняття 2	Максимальна кіль-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)	5
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 3 «Чи існує світ поза душею?» (робота з філософськими текстами)	Максимальна кіль-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)	5
2	Групова дискусія	Семінарське заняття 3	Максимальна кіль-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)	5
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 4 «Свідомість – це теж матерія?»	Максимальна кіль-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

			завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)	
3	Групова дискусія	Семінарські заняття 4	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)	5
	Практичне завдання	quizizz.com/онлайн вікторина «Філософське пізнання людини»	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється точність (2 бали) і швидкість (2 бали) відповіді на теоретичні і практичні питання семінарів, рівень активності (1 бал)	5
4	Групова дискусія	Семінарські заняття 5	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)	5
	Практичне завдання	Письмова відповідь на практичне завдання 5 «Рефлексія смислу життя»	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного практичного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали)	5
4	Групова дискусія	Семінарське заняття 6	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1	5

			бали)	
Усього за змістові модулі	12			60

9. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Тестування	Тести - 20 питань, розміщені у Moodle.	Максимальна кіл-ть балів – 20. Тест складається з 20 питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Перевірка індивідуального завдання	Есе – рефлексія певної методологічної проблеми (за вибором). Обсяг - 4-5 сторінок, 1,5 інтервал, Times New Roman, 14 шрифт.	Максимальна кіл-ть балів – 20. При цьому оцінюється глибина розуміння певної методологічної проблеми філософського пізнання та філософських підходів до її осмислення (5 балів), вміння критично осмислювати наявні підходи (5 балів), логічність та послідовність викладення аргументів (5 балів), стиль наукового мовлення й грамотність, оформлення відповідно до встановлених вимог (5 балів)	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано

F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

10. Рекомендована література

Основна:

1. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 3-тє вид., перероб. Харків : Право, 2020. 430 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. / Віктор Петрушенко ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". 2-ге вид., випр. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 594 с.
3. Рижак Л. В. Філософія : підручник / Людмила Рижак ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Вид. 2-ге, перероб., допов. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 648 с.
4. Теоретична і практична філософія : навч. посіб. / [В. О. Дем'янов та ін. ; заг. ред. Л. О. Шашкової] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київ. ун-т, 2017. 463 с.

Додаткова:

1. Алексюк І. А. Філософія мови: традиція аналітичної філософії : підручник / І. А. Алексюк ; Філософ-т, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 319 с.
2. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus. Філософські дослідження / Людвіг Вітгенштайн ; з нім. пер. Євген Попович. К. : Основи, 1995. 312 с.
3. Гадамер Г.Г. Істина і метод: / Ганс-Георг Гадамер; пер. з нім. М. Кушніра. Т. 2 : Герменевтика II. К. : Юніверс, 2000. 479 с.
4. Гегель Г. В. Ф. Наука логіки. Енциклопедія філософських наук. Мала логіка : [навч. посіб.] / Георг Вільгельм Фрідріх Гегель ; [упоряд. Б. О. Лис ; пер. з нім. Г. М. Глушкова ; наук. ред. пер.: І. А. Бондарчук, П. Л. Куліш, В. Д. Піхорович]. Київ : Ліра-К, 2023. 371 с.
5. Гусерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки [Текст] / Едмунд Гусерль ; [пер. з нім., післям. В. Кебуладзе]. Харків : Фоліо, 2018. 371, [1] с.
6. Додонов Р.О. Ноосфера як підстава буття соціального світу. Аутопоезіс соціальних систем : монографія / за науковою ред. В.П.Беха / В.П.Бех, Мін. освіти і науки. Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010. С.19-33.
7. Історія філософії. Античність та Середньовіччя [Текст] / за ред. Умберто Еко та Рікардо Федрігі ; [пер. з італ. О. В. Сминтини та ін.]. Харків : Фоліо, 2021. 554
8. Кант І. Прологomenи до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / Імануель Кант ; [пер. з нім., вступ. ст., комент., прим. В. Терлецького ; відп. ред. В. Кебуладзе]. Вид. 2-ге, уточн. і допов. Харків : Фоліо, 2018. 211, [1] с.
9. Кримський С. Б. Про софійність, правду, смисли людського буття [Text] : зб. наук.-публіц. і філос. ст. / Сергій Кримський ; НАН України, Ін-т філос. ім. Г. С. Сковороди НАН України. Київ : [б. в.], 2010.
10. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття. Київ : Видавництво «Сфера», 1997. 291 с.
11. Починок І. Б. Феноменологічна філософія : навч. посіб. / Ірина Починок ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича : Рута, Ч. 2. 2021. 431 с.
12. Синиця А. С. Вступ до філософії штучного інтелекту : підручник / Андрій Синиця ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 290 с.
13. Фюрст М. Філософія : підручник / Марія Фюрст, Юрген Тринкс у співпраці з Ніколаусом Галмером ; пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Київ : Дух і Літера : Ін-т реліг. наук св. Томи Аквінського, 2018. 533 с.
14. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту : [монографія] / Н. В. Хамітов. Київ : КНТ, 2017. 394 с.
15. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність : монографія / [О. О. Рафальський та ін. ; наук. ред. Я. С. Калакура] ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. Київ : ПіЕнД ім. І. Ф. Кураса, 2022. 511 с.

16. Штанько В. І. Філософія : навч. посіб. для студентів усіх спец. і форм навчання / В. І. Штанько, Г. М. Горячківська, Г. Г. Старікова ; Харків. нац. ун-т радіоелектроніки. Харків : ХНУРЕ, 2021. -294 с.

11. Інформаційні ресурси

- 1.Гордер Ю. Світ Софії. Роман про історію філософії / перекл. з норвезької Н.Іваничук. Львів : Літопис, 2007. 548 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Gaarder_Jostein/Svit_Sofii.pdf?
- 2.Рассел Б. Історія західної філософії / пер. з англ. ЮЛісняка, П.Тарашука, Київ : Основи, 1995. 759 с. URL: <http://litorys.org.ua/russel/rus04.htm>
- 3.Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія : навч. посібн. / В.П. Андрущенко, П. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін.; за ред. ГЛ. Волинки. Київ : Каравела, 2010. 464 с. URL: https://ebooks.znu.edu.ua/index.php?action=url/view&url_id=26951
- 4.Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис, 2002. 742 с. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011096>
- 5.Франкл В. Людина у пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 150 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Frankl_Viktor/Liudyna_v_poshukakh_spravzhnoho_sensu_Psykholoh_u_kontstabori/

12. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.). https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normativna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezultat_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишiть повідомлення у Viber.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/yabyk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8ggt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: [\(061\) 227-12-76](tel:+380612271276)

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>